

3. Globaliseringen en udfordring?

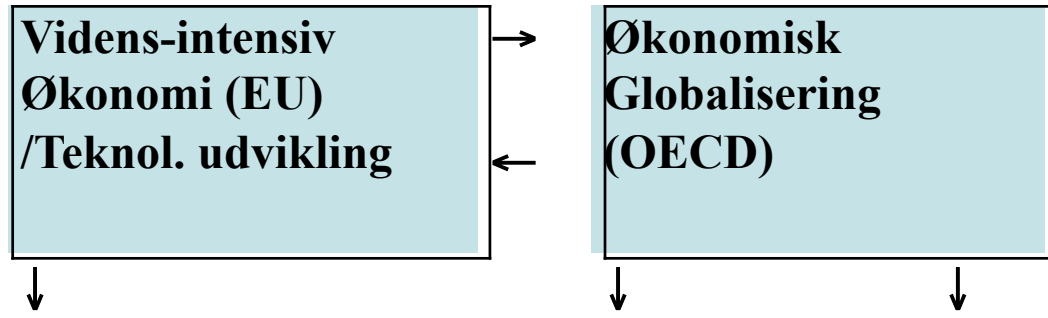
Et nyt begreb – tidligere talte man om internationalisering

Begrebet Globalisering fra begyndelsen af 1990'erne (under Clinton)

Knyttet til en fortælling om nye nødvendigheder (i Danmark genopdukket som ”konkurrencestaten” – også nyliberal term fra den tid)

Nordiske velfærdspolitikker allerede fra 1950'erne indrettet på at spille positivt sammen med konkurrenceevne

1990'erne: Mange useriøse argumenter om globalisering. NU: De seriøse argumenter vedr. globalisering & velfærdsstat

Pres på ufaglærte

Ændret
økonomisk
politik

Skærpet
konkurrence

Valg mellem
lighed og beskæftigelse?

Mindre
handlefrihed i
økon.politik

Skattekonkurrence:
Race to the bottom
for mobile skatteobjekter?
* Kapital
* Personer

Globalisering, beskæftigelse og lighed

Oftestævnet, at vi må vælge:

Enten acceptere mere ulighed for at få fuld beskæftigelse

Eller acceptere arbejdsløshed som pris for at beholde lighed

Det modsiges af de nordiske lande:

De nordiske lande har mindre arbejdsløshed og højere beskæftigelse blandt lavtuddannede end USA

Har “mindre sammenpressede lønstrukturer” hjulpet de lavtuddannedes ledighed i andre lande?

Ledighed, opdelt efter uddannelse. 2010. Pct.

	ledighed, opdelt efter højeste udd (alder: 25-64)				% besk. blandt lavtudd. mænd
	(1) Folke- skole	(2) Ungd. udd.	(3) Videre- gående	(1:3)	
USA	16.8	11.2	5.3	3.2	61.2
UK	10.3	6.2	3.4	3.0	66.3
Frankrig	12.9	7.2	4.9	2.6	62.4
Belgien	13.2	6.6	4.0	3.3	59.2
Tyskland	15.9	6.9	3.1	5.1	65.5
Danmark	9.0	6.1	4.6	2.0	69.7
Sverige	11.1	6.1	4.3	2.6	73.7
Norge	5.5	2.2	1.6	3.4	68.1

Samme resultater i 2003

Ledighed, opdelt efter uddannelse. 2003. Pct.					
	ledighed, opdelt efter udd, 2003 (alder: 25-64)				% besk. blandt lavtudd. mænd
	(1) Folke-skole	(2) Ungd. udd.	(3) Videre- gående	(1:3)	
USA	9.9	6.1	3.4	2.9	68.9
UK	6.9	3.9	2.4	2.9	61.9
Frankrig	12.1	7.5	6.1	2.0	68.3
Belgien	10.7	6.7	3.5	3.1	61.9
Tyskland	18.0	10.2	5.2	3.5	61.2
Danmark	7.2	4.4	4.7	1.5	71.6
Sverige	6.1	5.2	3.9	1.6	73.3
Norge	3.9	3.6	2.5	1.6	71.7

Lighed under pres? – kun politisk

Kilde: Finansmin. Gini: 0 = total lighed 100= en person tjener alt	1994	1998	2002	2004	2005	2006	1994- 2006
Gini pers.indkomst	40.1	39.7	39.8	38.9	37.9	37.5	-2.6
- skat heraf	-19.5	-18.9	-18.9	-17.8	-17.4	-17.3	2.2
Pers.indk. efter skat	20.6	20.8	20.9	21.1	20.5	20.3	-0.3
kapitalindkomst	0.7	2.7	3.6	4.0	5.7	6.8	+6.1
- skat heraf	0.0	-0.5	-1.1	-1.1	-1.4	-1.6	-1.6
Kap.indk. efter skat	0.7	2.2	2.6	2.9	4.3	5.2	+4.5
- pens.indbetaling	-1.4	-1.4	-1.2	-1.4	-1.5	-1.6	-0.2
Gini disp.indkomst	19.8	21.6	22.3	22.7	23.3	23.9	+4.1

Ikke stigende ulighed i personlig indkomst = uligheden kommer ikke udefra fx pga "globaliseringen". Skatterne omfordeler lidt mindre fra 2004 = skattelettelse. Går lige op med mindre ulighed i personlig indkomst.

Det er kapitalindkomst. **Skyldes ISÆR stigende lejeværdi.** "Stigende ulighed" mest en "kunstig" effekt af voldsomt stigende ejendomspriser 2004-06 (60 pct. i gennemsnit – næsten verdensrekord). Men det siger ikke noget om trends. I 2008-2009 siger tallene, at ligheden er steget. Det er den *ikke*. **Også lavere renteudg. (neg. kapitalindkomst) og afkast på værdipapirer gav større ulighed i kapitalindkomst.**

Globalisering og skatter

- Selskabsskatter = race to the bottom?
- Indkomstskatter = traditionelt ikke anset for problem. Arbejdskraften immobil. Men vil det ændre sig? Brain drain fremover?

Selskabsskatter

- Ikke den eneste faktor, der betyder noget
- Ikke særlig stort provenu
- Skattesatserne sænket MEGET siden 1980'erne (Schlüter: 50 pct. en overgang)
- Men regeringers provenu er steget.
Danmark tredoblet i 2007, fordoblet i dag.
Som pct. af BNP.
- Forklaring: Broadening the tax base.
Færre fradrag, lavere procenter

Lav skat på arbejde i Danmark !

(ret lav siden 1993-skattereformen)

2011, OECD		Single, no children			Couple, two children
	Lønniveau (brutto)	67 % AW	100 % AW	167 % AW	100+67 % AW
Average tax	Denmark	36.8	38.4	44.8	33.9
	EU-21	37.8	41.5	46.1	35.6
Marginal tax	Denmark	40.9	42.3	56.1	42.3
	EU-21	48.1	51.0	52.2	49.6

AW= Average Worker/gennemsnitsarbejder (Danmark bruttoløn ca. 380.000 kr i 2011). Kilde: OECD *Taxing Wages*.

Lav skat på arbejde i Danmark. 2013

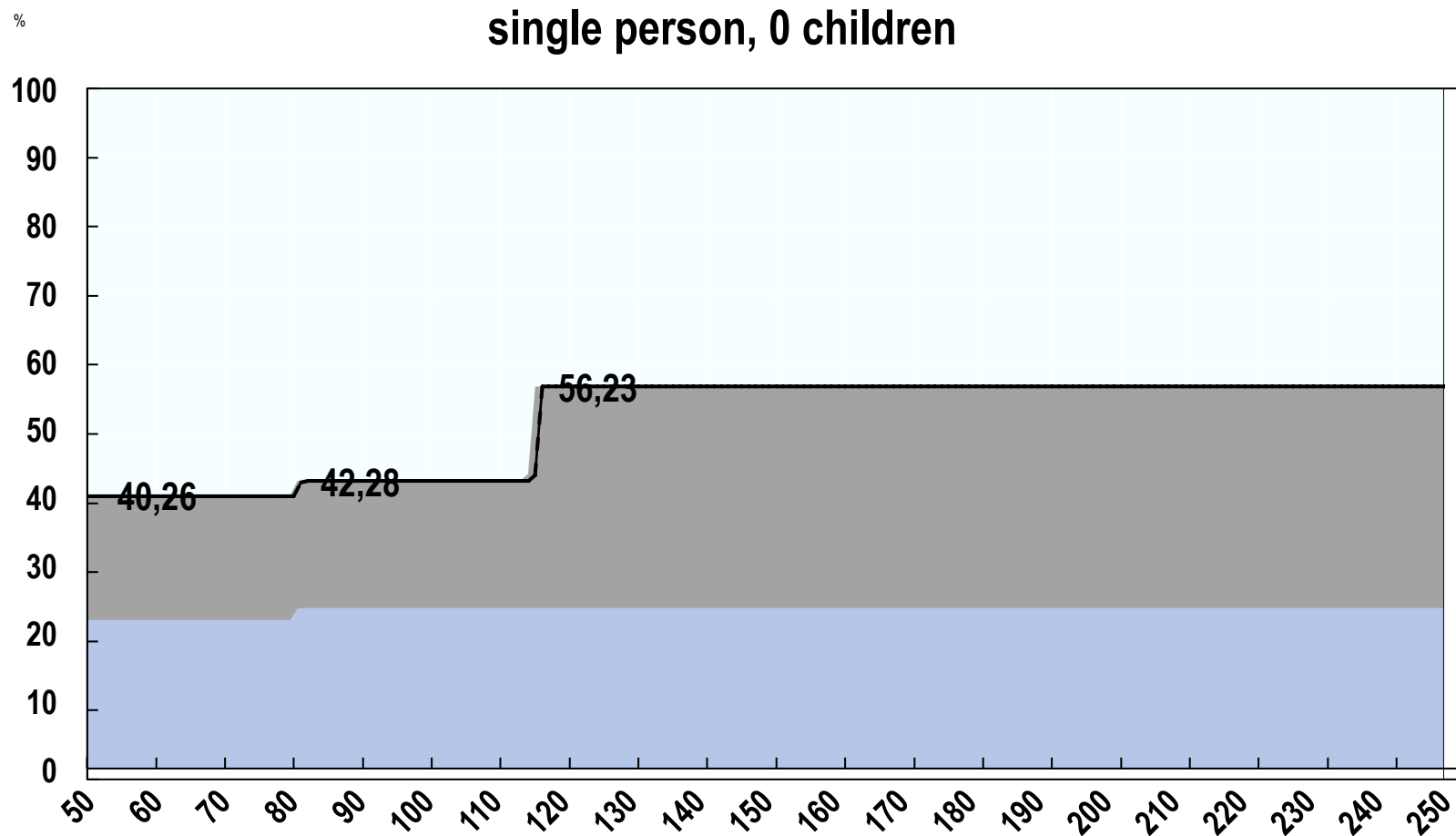
(ikke nyt –siden 1993 skattereformen)

OECD 2014 Taxing Wages (2012- <u>2013</u>)	Enlig 67 % AW	Enlig 100 % AW	Enlig 167 % AW	Enlig m. to børn 67 % AW	Gift m. to børn 100+67 % AW
<u>Gns.skat</u>					
Denmark	36,6	38,2	44,3	11,2	33,8
OECD-EU 21	38,2	42,0	46,6	21,8	36,2
<u>Marginalskat</u>					
Denmark	40,3	42,3*	56,2	40,3	49,4**
OECD-EU 21	48,6	50,9	52,8	51,5	49,9

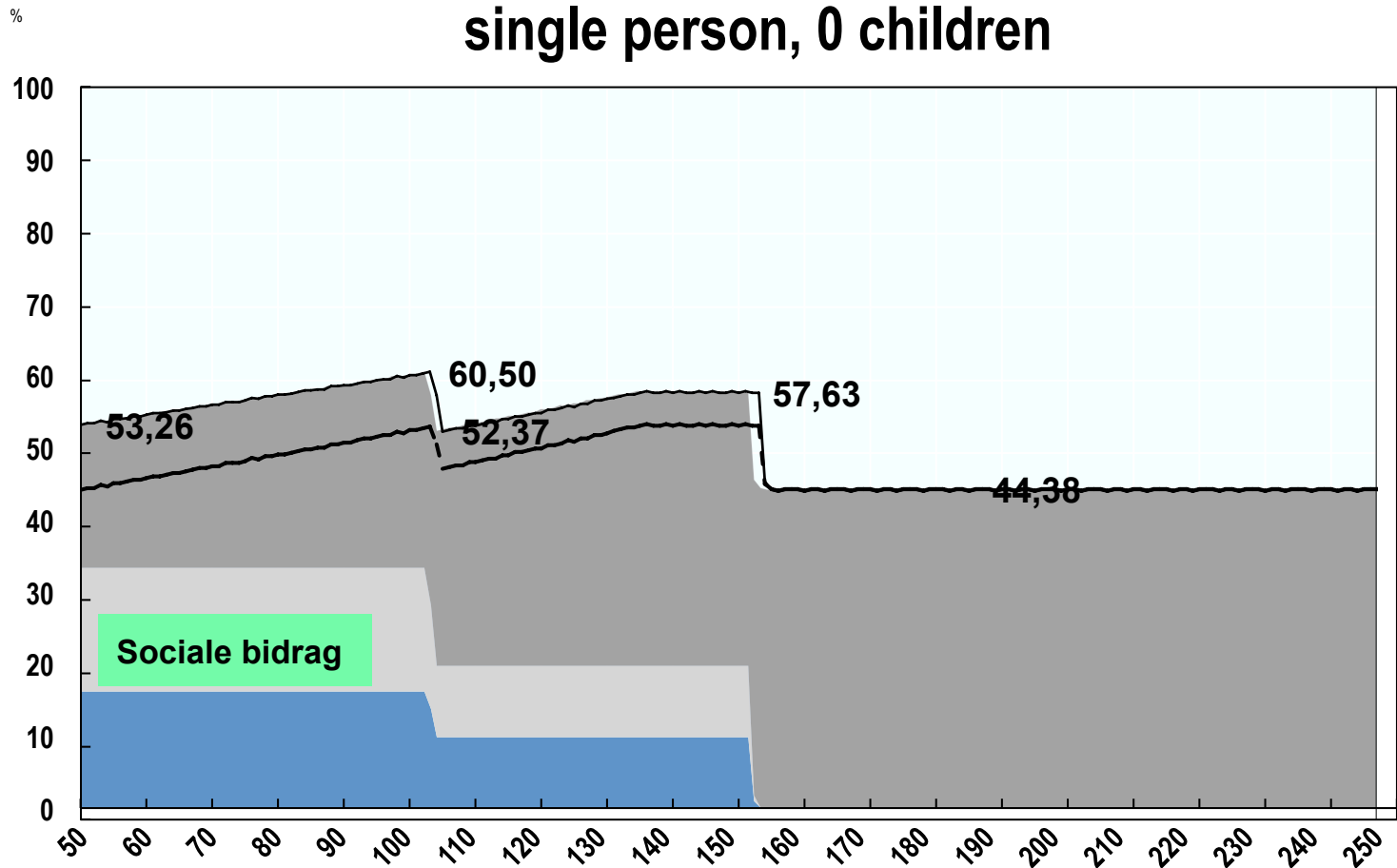
*) Korrigeret fra 49.4 i teksten, hvilket er fejl, jf flg. Figur (og OECD 2012,2013 osv)

***) Ikke korrigeret

Marginalskatten i Danmark. 2013

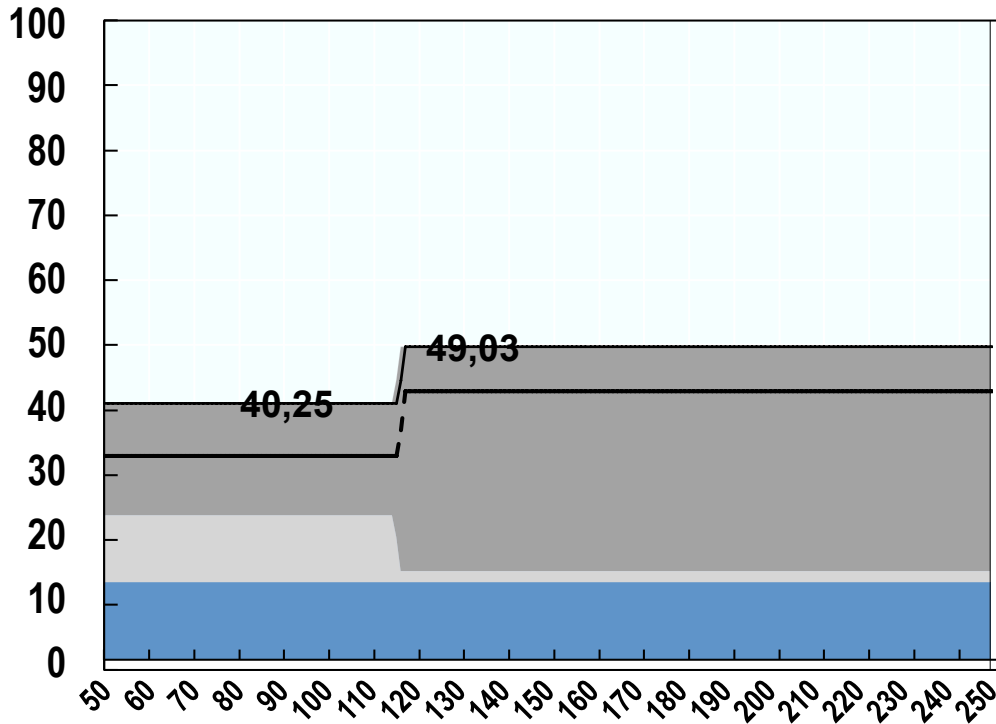

Marginalskatten i Tyskland. 2013

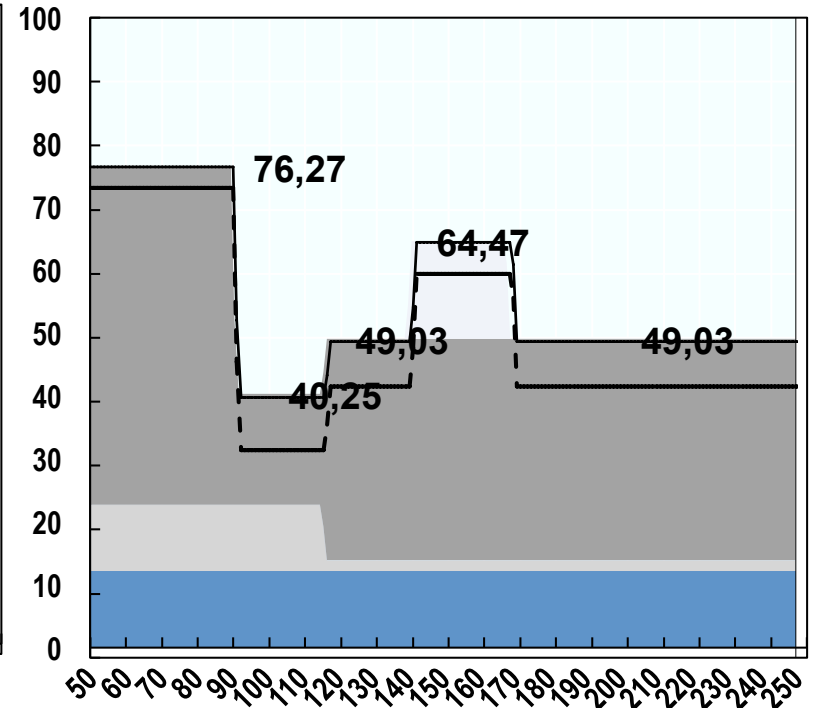

Marginalskatten i UK 2013

single person, 0 children

single parent, 2 children

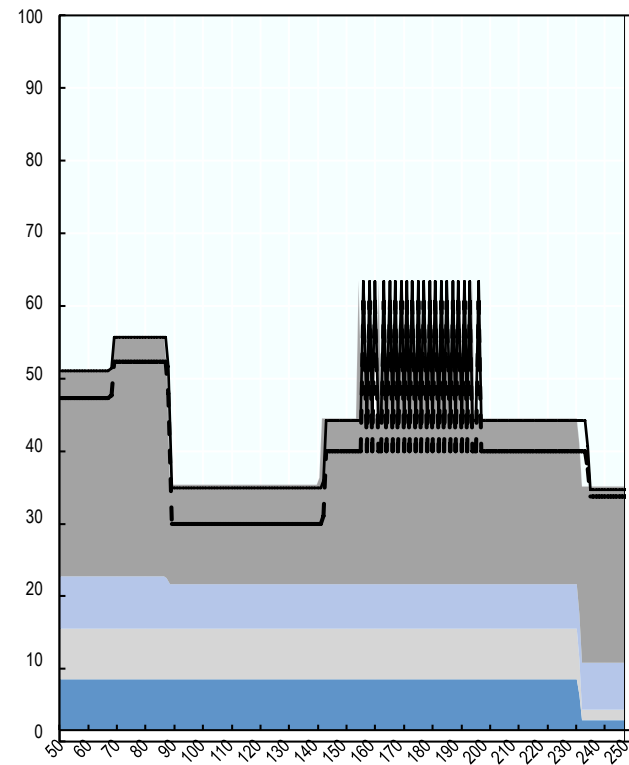
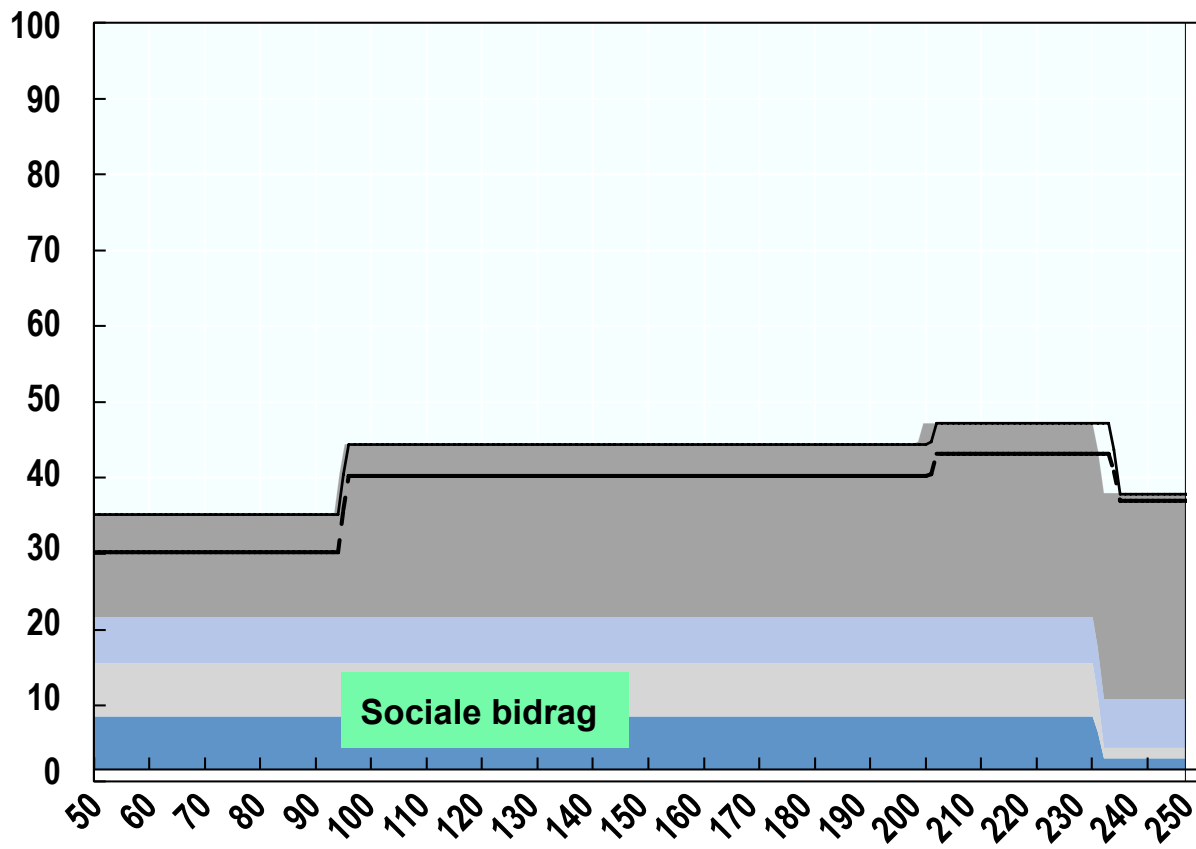

Marginalskatten i USA 2013

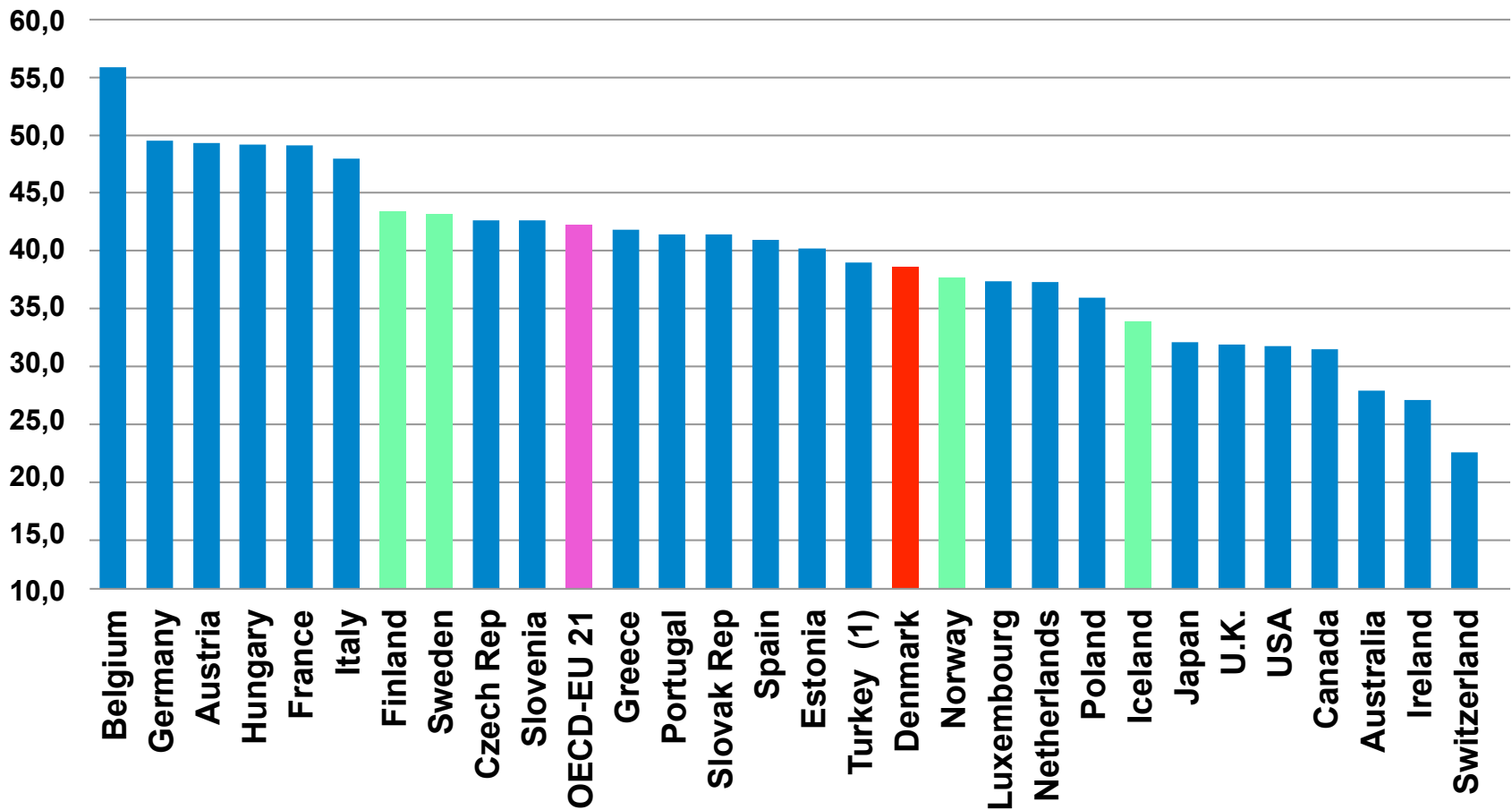
single person, 0 children

single parent, 2 children

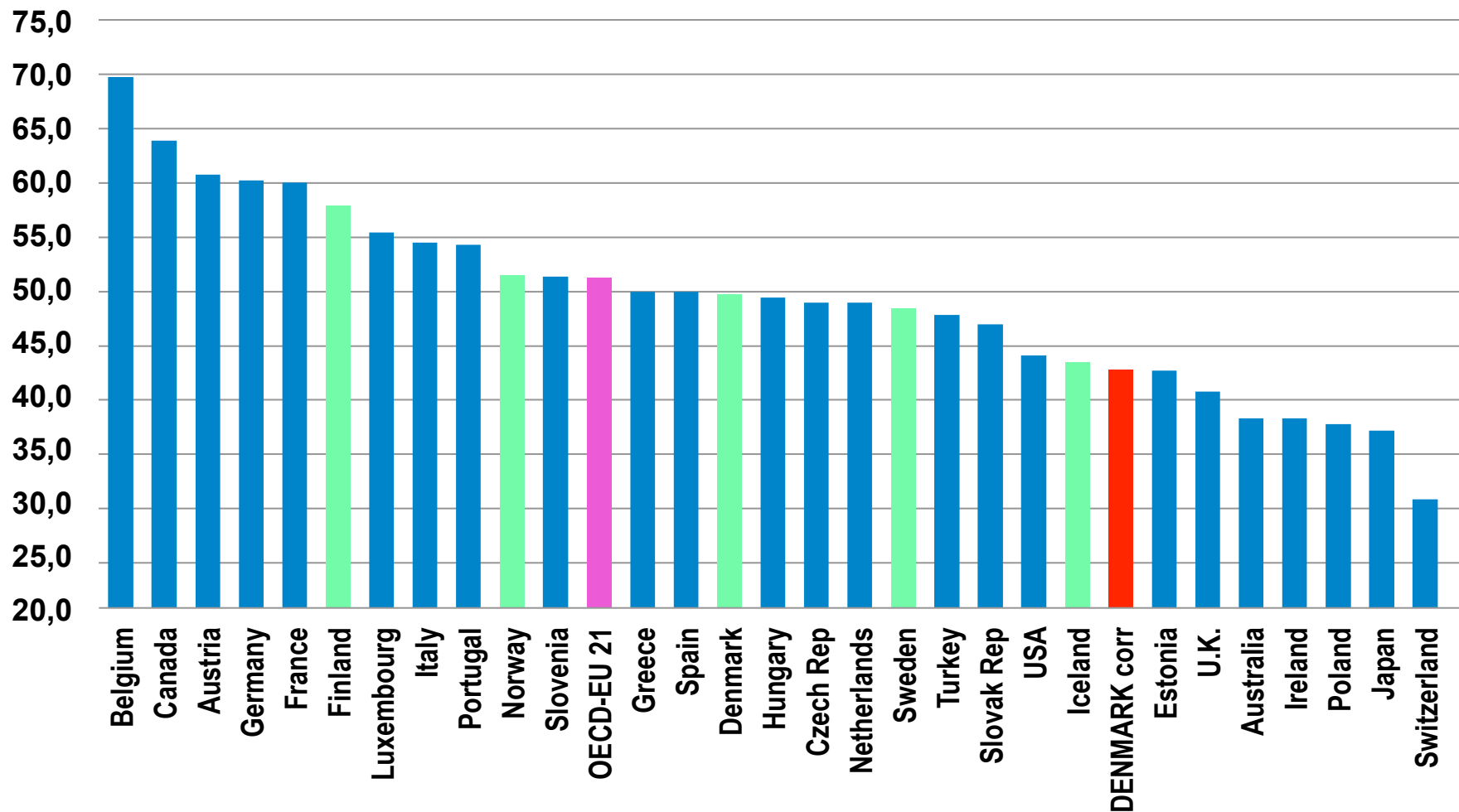
%

Skat på arbejde for en gennemsnitsarbejder, udvalgte OECD-lande. 2013. Pct. af bruttolønudgift.

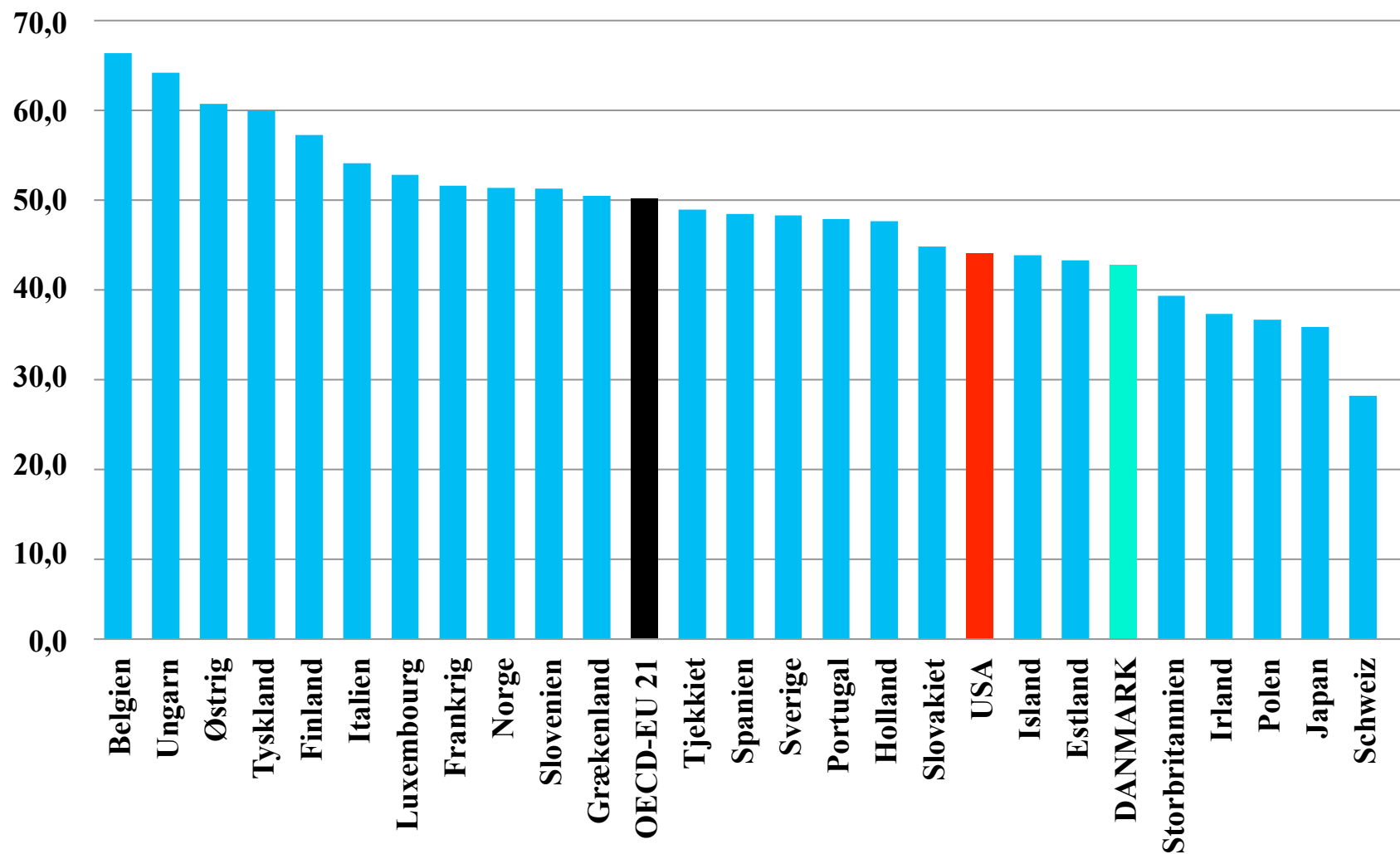

Marginalskat på arbejde for gennemsnitsarbejder, udvalgte OECD-lande. 2013. Pct.

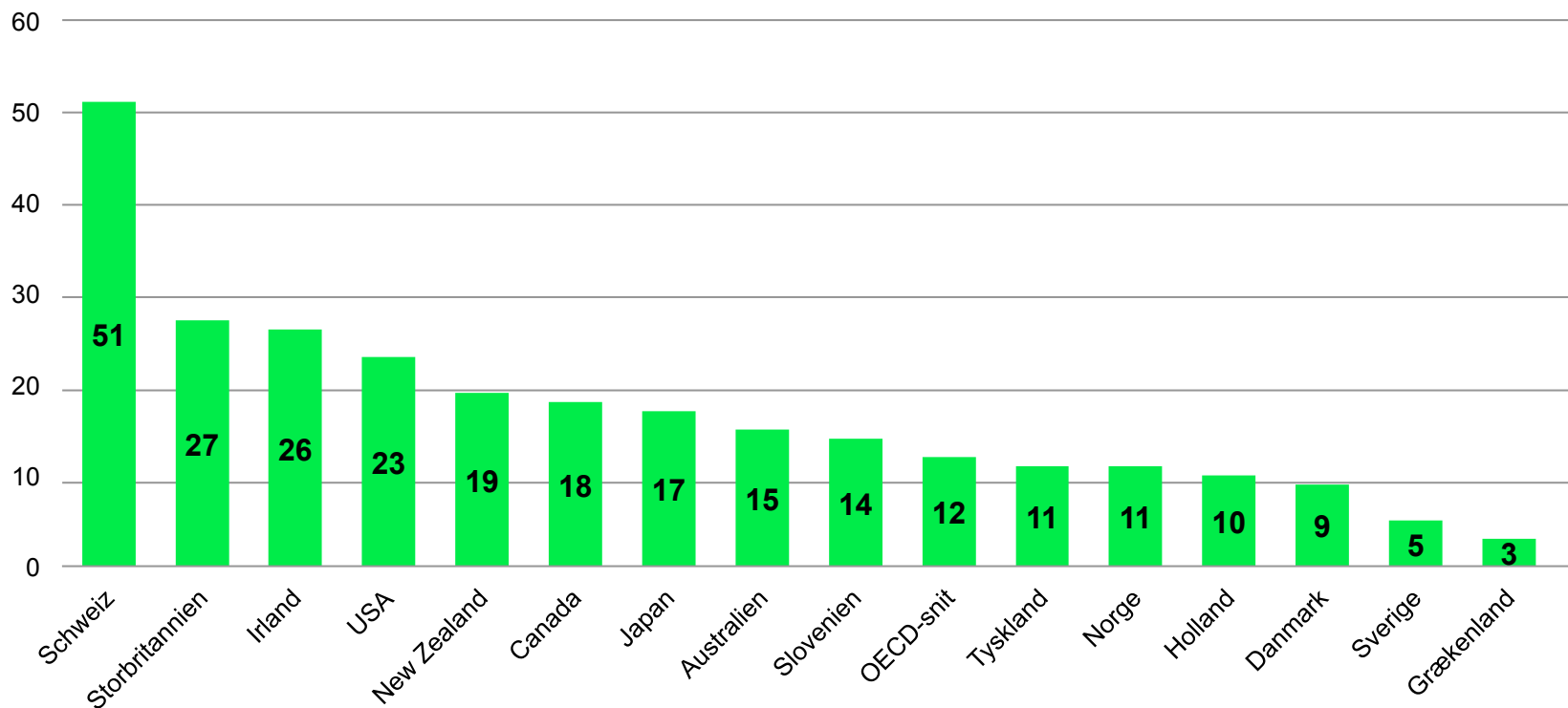
Marginalskat på arbejde for en gennemsnitsarbejder, udvalgte OECD-lande. 2011. Pct.

Flygter danskerne fra skatten?

- Siden 1990 talt om, at det nok ville ske fremover
- **Ingen tendens** indtil nu
- **Ikke marginals-katten**, der betyder noget, det er **samlede** skat, hvis der er effekt
- Også ejendomsskat (!) og andre skatter
- **Rettere: Skat + nødvendige sociale udgifter**
- **For de aldersgrupper, der er mobile (<35 år)**
- Sjældent økonomisk klogt at forlade Skandinavien, hvis man skal have børn.
- **De økonomiske incitament er passer perfekt med, at der ikke er stigende udflytning.**
- (Andre ting, der kan skræmme eller lokke folk til)

Udgift til børnepasning i pct. af nettoindkomst for par med gennemsnitsløn

OECD (2011). *Doing Better for Families*. Paris: OECD

EU som udfordring ?

- "Østarbejderproblemet" var undervurderet. Problemet ikke byggeri, men rengøring, transport mv. (pres på ufaglærte)
- Problemet med tilpasning af lovgivningen overvurderet. Man skal blot sørge for ikke at diskriminere (åbenlyst). Der kan i praksis stort set altid findes en løsning, som Danmark kan leve med (men behov for større nordisk samarbejde herom)

Danmark – diskussionen om børnepenge

Er det et problem??? (overskudsforretning)

Det kan man ikke overbevise vælgerne om.

Embedsmændene har ikke opvist
imponerende kreativitet – look to Sweden!!

Tre forbundne kar i støtten til børnefamilierne (forskellige mix fra land til land)

- Skattefradrag (som i Danmark før 1971)
- Kontante tilskud
- Tilskud til børnepasning

Svenske børnepenge mindre end Danmark

Men til gengæld langt større tilskud til børnepasning.

(Danmark burde indføre ekstra præmier for 3. og 4. barn – stik modsat fejlen i ”genopretningspakken” 2010

Og afskaffe særskatten på velstillede børnefamilier i form af behovsprøvning. Også en økonomisk fejl – børnene er en overskudsforretning for staten)

Hvis man sætter tilskud til børnepasning = Sverige. Hvor stor skal børne-/unge ydelsen så være for at stille danskerne neutralt? (2013)

- Børnecheck for 0-2 årige ca. -500 kr
- 3-6 årige ca. 450 kr
- 7-10 årige i SFO ca. 18 kr

Svenske regler giver højere fertilitet

Kunne som begunstigelse sende til østarbejdere efter nugældende regler – det ville i så fald være positiv diskrimination, dvs. penge, som EU-retten ikke giver krav på. Goodwill

Skattereformer

- International bølge 1981-nu
- Startede med Reagan i USA 1981 / 1986
- Sænkede højeste marg.skat fra 70 til 28 %
- Færre trin
- Tax credits for working poor

- **Kontinuerlig skattereform i Danmark**: 1985/87, 1993/94, 1998, 2003/04, 2007, 2009, 2012 (plus de små)
- Lavere marg.skat, finansieret v udvidelse af skattebasen (=mindre fradrag), samt nye afgifter mv.
- (hvor der handles, der spildes mange mia. 2012 skatterabat v omlægning kapital- til alderspension-. 2009 salg af SP-aktiver til bundkurs. 2003/04 og 2007 ufinansierede skattelettelser).

DK: Ufinansierede skattelettelser?

Skattereformen 2003/04. delvist ufinansieret (benzin på bålet). Nybrud ved kun at lette skatten for beskæftigede.

Skattereformen 2007. ufinansieret – Arbejdsmarkedskommission sendt på jagt efter pengene Blev regnet som krisestimulans (sic!) og som sådan finansieret af genopretningspakken 2010.

Skattereformen 2009. Fuldt finansieret – i 2019.

Netto flytning: Ca. 10 mia. fra erhvervsliv til højt lønnede. ”Direktørernes kup mod aktionærene...”

Udbetaling SP-pension = tyveri i børneværelset (og Danmarkshistoriens største bondefangeri)

Skattereformen 2012. Første, der var åbent medfinansieret af sociale besparelser.

- Tyveri i børneværelset: Mulighed for fremrykket beskatning kapitalpension (alt for dyrt for staten)

Hvad skete der egentlig med dansk økonomi i 00'erne, hvor skatten faldt?

- Skulle give økonomisk effektivitet
  - Lønnen steg mere end i andre lande
  - Produktiviteten steg mindre
  - det gik ud over konkurrenceevnen
  - Meget langt fra det tilsigtede
- (ikke argument mod lavere skat, men mod ureflekteret tiltro til gavnlige virkninger)

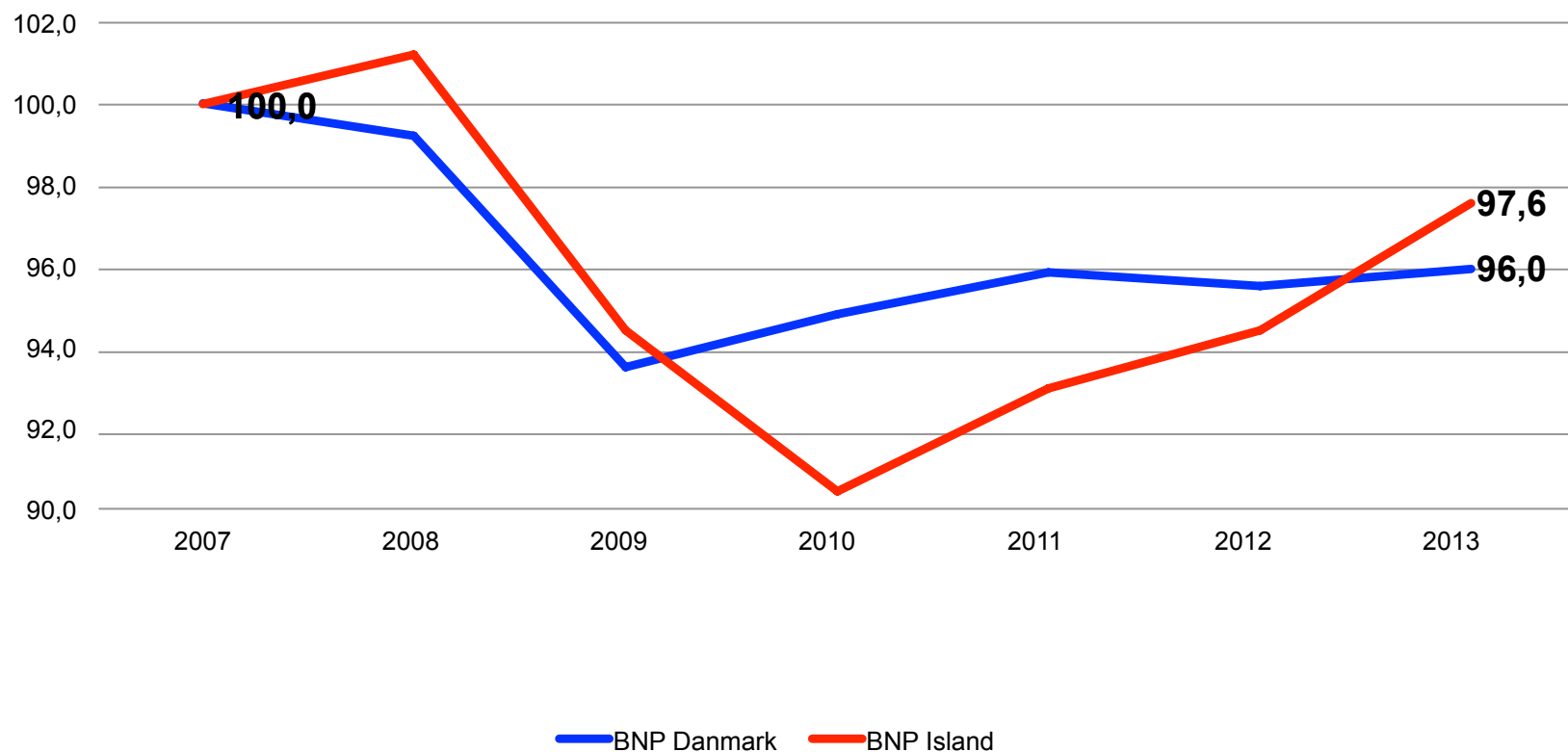
Globaliseringstrussel mod velfærd?

- **Ikke problem indtil nu:** (1) Ikke ufaglært overskudsbefolkning, (2) ikke skatteflugt kapital eller arbejde.
- Hvorfor er det gået de ufaglærte godt: Der er forsvundet flere 100.000 ufaglærte jobs. MEN der er forsvundet endnu flere ufaglærte arbejdere. Generationsudskiftningen.
- Nu er **uddannelsesrevolutionen gået i stå.**
50-60 årige i dag næsten lige så veluddannede som unge (også problem i USA og Tyskland)
- **Afgørende at få løftet uddannelsesniveaue (ikke mindst faglige udd.) Ikke noget nyt – det er bare blevet forsømt**
- Kina ikke trussel. Det var Japan heller ikke. Eller Hong Kong.
- Ved den første globaliseringspanik omkring 1990 havde Danmark overskud på handelen med Asien (Japansk import, især danske landbrugsvarer). Kan gentage sig for Kina.

Danmark:
KRISEN efter 2008
- globaliseringsproblem?

Galt er det gået – værre end Island

BNP Danmark og Island, 2007-2013 (2007=100)

Men islændingene har haft mere lidelse...

BNI Danmark og Island, 2007-2013 (2007=100)

